

Tilsyn med import og omsetning av lilla nellik 2020

Kontroll av genmodifiserte organismer

KOLOFON

Utførende institusjon

Miljødirektoratet

Oppdragstakers prosjektansvarlig**Kontaktperson i Miljødirektoratet**

Britt Endre

M-nummer

1938

År

2021

Sidetall

11

Miljødirektoratets kontraktnummer**Utgiver**

Miljødirektoratet

Prosjektet er finansiert av**Forfatter(e)**

Miljødirektoratet

Tittel - norsk og engelsk

Tilsyn med import og omsetning av lilla nellik 2020
Control of import and sales of purple carnation 2020

Sammendrag - summary

Miljødirektoratet førte tilsyn med import og omsetning av lilla nellik opp mot kravene i genteknologiloven og tilhørende forskrifter. To av de 13 kontrollerte forhandlere av snittblomster omsatte genmodifiserte lilla snittnelliker og fikk avvik fra regelverket. Tilsyn avdekket at bransjen har dårlig kunnskap om regelverket og pliktene sine.

The Norwegian Environment Agency controlled import and sale of purple carnation against the requirements of the Genetic Engineering Act and regulations. Two of the 13 inspected distributors sold genetically modified purple carnations. The control showed that knowledge about the applicable rules and obligations is very low.

4 emneord

Tilsyn, lilla nellik, genmodifiserte organismer

4 subject words

Control, purple carnation, genetically modified organisms

Forsidefoto

Britt Endre, bildet tatt under aksjonen

Innhold

1. Oppsummering	2
2. Bakgrunn og formål.....	2
3. Regelverket og krav i regelverket	3
3.1 Innledning	3
3.2 Seks godkjente genmodifiserte nelliklinjer i EU og Norge	3
3.3 Plikt til internkontroll.....	3
3.4 Merking av genmodifiserte organismer	4
4. Beskrivelse av aksjonen.....	4
4.1 Omfanget av aksjonen.....	4
4.2 Valg av tilsynsobjekter	4
4.3 Gjennomføring av kontrollene	5
5. Resultater fra kontrollene	5
6. Forventninger til bransjen og oppfølging av aksjonen	6
Vedlegg I oversikt over kontrollerte virksomheter og resultatene fra tilsyn	7
Vedlegg 2 Bilder av lilla nellik	8

1. Oppsummering

Miljødirektoratet har kontrollert import og omsetning av genmodifiserte lilla snittnelliker. 15 % av de kontrollerte virksomheter omsatt genmodifiserte lilla snittnelliker i strid med regelverket.

Kontrollen viser at virksomhetene har lite kjennskap til regelverket og plikter regelverket pålegger virksomhetene.

Miljødirektoratet vil følge opp denne kontrollaksjonen med et bransjemøte for å øke bransjens kunnskap om kravene i genteknologiloven og tilhørende forskrifter.

2. Bakgrunn og formål

Miljødirektoratet har fått mistanke om ulovlig omsetning av flere ikke-godkjente genmodifiserte nelliksorter, blant annet gjennom en gjennomgang av enkelte norske floristers hjemmesider der det er observert nellik i forskjellige lilla fargenyanser uten at det framgår om nelliksortene er genmodifisert eller ikke.

Godkjente genmodifiserte nellik importeres som snittblomster. Det er usannsynlig at de skal kunne etablere levedyktige bestander i Norge, eller krysse seg med stedegne arter. Miljøriskoen er derfor vurdert til å være lav. Samtidig er det ønskelig med streng praksis av genteknologiloven.

3. Regelverket og krav i regelverket

3.1 Innledning

Regelverket for import og omsetning av genmodifiserte organismer består av:

- genteknologiloven (Lov om framstilling og bruk av genmodifiserte organismer m.m (LOV-2015-06-19-65 fra 01.10.2015)
- forskrift om merking, transport, import og eksport av genmodifiserte organismer (FOR-2013-12-19-1757 fra 01.01.2014)
- forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften, FOR-2017-06-09-719 fra 01.07.2017).

3.2 Seks godkjente genmodifiserte nelliklinjer i EU og Norge

Utsetting av genmodifiserte organismer (GMO) kan bare skje etter godkjenning fra Miljødirektoratet, jf. genteknologiloven § 10.

De eneste GMO-ene som er tillatt å omsette i Norge i dag er seks lilla genmodifiserte nelliklinjer:

- Moonlite (unik kode: FLO-40644-4),
- Moonaqua (unik kode: FLO-40689-6),
- Moonberry (unik kode: IFD-25958-3),
- Moonvelvet (unik kode: IFD-26407-2),
- Moontea (unik kode: SHD-27531-4),
- Moonvista (unik kode: FLO-40685-2)

Moonlite virker som den vanligste genmodifiserte nelliklinjer til salgs i Norge.

Det finnes fem andre lilla genmodifiserte nellik sorter på verdensmarkedet som per dags dato ikke er lovlig å omsette i EØS-området, inkludert Norge.

3.3 Plikt til internkontroll

I henhold til genteknologiloven § 17 plikter forhandlere å ha en dokumentert internkontroll, jf. internkontrollforskriften §§ 2 og 5.

Det innebærer at forhandler kjenner til regelverket og har beskrevet hvordan virksomheten skal drives for å overholde regelverket, eks. gjennom beskrevne rutiner ved bestilling og opplysninger til kunder ved markedsføring og omsetning.

3.4 Merking av genmodifiserte organismer

Ifølge forskrift om merking, transport, import og eksport av genmodifiserte organismer § 18 skal produkter som består av eller inneholder genmodifiserte organismer merkes

- på norsk og/eller engelsk
- med ordene «inneholder genmodifiserte organismer»/«inneholder (navn på organismen(e))» og/eller «contains genetically modified organisms»/«contains genetically modified (navn på organismen(e))».

På emballerte produkter skal merkingen stå på en etikett på hver emballasjeeenhet. For andre produkter skal opplysningene fremgå av ledsagende dokument eller oppslag.

Produktets kommersielle navn, navn og adresse på den person innenfor EØS-området som er ansvarlig for omsetningen av produktet (og hvor man kan få ytterligere opplysninger om den genmodifiserte organismen som produktet består av eller inneholder), skal også fremgå av etiketten eller i et ledsaget dokument.

4. Beskrivelse av aksjonen

4.1 Omfanget av aksjonen

Aksjonen omfattet kontroll om

- genmodifiserte snittnelliker som omsettes er godkjente
- genmodifiserte snittnelliker er merket etter regelverket
- virksomhetene etterlever informasjonsplikten.

Aksjonen omfattet utvalgte salgssledd av snittblomster, samt handel på nett.

Miljødirektoratet benyttet aksjonen for å veilede virksomhetene om regelverket, og om at det finnes seks godkjente genmodifiserte snittnellikene som er tillatt å importere og omsette og at det finnes fem andre sorter på verdensmarkedet som per dags dato ikke er lovlig å omsette i EØS-området.

Lilla snittnelliker selges både med særskilte sortsnavn eller som en miks av lilla snittnelliker som ikke kommer med sortsnavn eller merking.

4.2 Valg av tilsynsobjekter

Miljødirektoratet bestilte fra importdata fra Tolletaten juni 2020 for å få en oversikt over markedet for import av lilla nellik.

På bakgrunn av importdata ble det gjennomført en brevkontroll med 26 virksomheter som importerer snittblomster inkludert nellik. Det ble utfra disse 26 importører/ distributører tatt ut de som har lilla nellik i sitt sortiment og videre de få som bekrefter at de har solgt en eller flere av de godkjente lilla nellikene.

Kontrollobjekter som er forhandlere av snittblomster ble plukket ut i Oslo og Viken, Telemark og Vestfold og Trøndelag. Det ble valgt ut 16 kontrollobjekter, hvorav 13 ble gjennomført og 4 var nedlagt eller omsatte ikke blomster.

4.3 Gjennomføring av kontrollene

Kontrollene ble gjennomført over 3 dager, 30 november, 1 og 8 desember 2020. Inspeksjonsrapporter ble ikke skrevet på stedet, men sendt i etterkant av inspeksjonene. Informasjon om genmodifiserte nelliker ble levert under tilsynet og/eller lagt ved rapporten ved utsendelse.

Tilsyn har i forkant av aksjonen sendt prøver av lilla snittnellik til molekylær screeninganalyse hos Veterinærinstituttet (VI), som er Nasjonalt referanselaboratorium for analyse av GMO. Analysene ble utført for å sjekke om snittnellikene er genmodifiserte eller ikke. Nellikene som ble analysert, er ikke blant de kjente genmodifiserte nelliklinjene, og de ble plukket ut for analyse på bakgrunn av farge som indikasjon på mulig genmodifisering. Det ble ikke påvist genmodifisert materiale i prøvene. Det er derfor sannsynlig at nellikene som ble analysert ikke er genmodifiserte.

5. Resultater fra kontrollene

To av de 13 kontrollerte forhandlerne omsetter genmodifiserte snittnelliker og fikk avvik fra regelverket da de ikke hadde kjennskap til regelverket for genmodifiserte organismer og ikke informerte sine kunder ved kjøp av genmodifiserte nelliker som de plikter å gjøre. For de 11 andre kontrollerte forhandlerne som ikke omsetter lilla genmodifiserte nelliker fikk de en anmerkning at dette regelverket bør de kjenne til og at det er en informasjonsplikt hvis de tar genmodifiserte nelliker inn i sitt sortiment.

Til og med hos stor leverandør av blomster var det lite tilgang på dokumentasjon. Bestillingslister og pakksedler var det enkelte som kunne fremlegge.

Kontrollen belyste at det var lite kjennskap til regelverket om genmodifiserte lilla snittnelliker. Forhandlere var ikke klar over sin plikt til å informere om salg av genmodifiserte blomster om i butikk og på nett.

Forhandlere er videre ikke tilstrekkelig kjent med koder og betegnelsen "GMO" i pakksedler eller bestillingslister.

6. Forventninger til bransjen og oppfølging av aksjonen

Vi forventer at forhandlere som omsetter genmodifiserte lilla snittnelliker har dokumentasjon fra importør/grossist som viser:

- navn på genmodifiserte lilla snittnelliker
- unik identifikasjonskode for de genmodifiserte nellikene
- informasjon om at nellikene er genmodifiserte

Markedsføring som forventes av den som omsetter genmodifiserte lilla snittnelliker er at kunden i butikk får opplysninger om at de lilla snittnellikene er genmodifiserte og kan velge om de ønsker å kjøpe dem eller ikke.

Ved salg av buketter er det tilstrekkelig at opplysningene fremgår på utsalgstedet. Buketten trenger da ikke å være merket etter at kjøp er gjennomført. For salg fra nettbutikk må forhandler sørge for at informasjon på nettsiden om genmodifiserte lilla snittnelliker gis slik at kunden får disse opplysninger før de eventuelt kjøper.

Denne tilsynsaksjonen viser at kunnskapsnivå i bransjen på dette området er altfor lavt. Vi foreslår derfor å organisere et bransjemøte for å informere og veilede bransjen om regelverket og pliktene virksomhetene har, inkludert hvor mye og hvilken informasjon som leverandøren/grossisten skal gi til den enkelte forhandler.

Vedlegg I oversikt over kontrollerte virksomheter og resultatene fra tilsyn

	Navn forhandler	Kontrollnr.	Sted	Funn
1	Grefsen Blomsterhandel	2020.653.I.miljodir	Oslo	Anmerkning
2	Blomstersenteret i Homansbyen	2020.649.I.miljodir	Oslo	Avvik
3	Floriss Skedsmokorset	2020.659.I.miljodir	Skedsmokorset	Anmerkning
4	Floriss Metro Solsikken	2020.657.I.miljodir	Lørenskog	Anmerkning
5	Lillestrøm Gartneri og Hagesenter (Hageland)	2020.656.I.miljodir	Lillestrøm	Anmerkning
6	Blomster- Gran Kari Gran	2020.651.I.miljodir	Tønsberg	Anmerkning
7	Frk. Flora AS	2020.652.I.miljodir	Porsgrunn	Anmerkning
8	Hammond Blomster	2020.654.I.miljodir	Porsgrunn	Avvik
9	Planteland Ringdal (Nansett Blomsterverksted)	2020.655.I.miljodir	Larvik	Anmerkning
10	Blomster Byhaven	2020.660.I.miljodir	Trondheim	Anmerkning
11	Blomstertorget	2020.661.I.miljodir	Trondheim	Anmerkning
12	Floriss Solsiden	2020.662.I.miljodir	Trondheim	Anmerkning
13	Tiller Blomster City Syd	2020.663.I.miljodir	Trondheim	Anmerkning

Vedlegg 2 Bilder av lilla nellik

Bildene er tatt under aksjonen.

Den samme nellik (moonlite) viser at denne kan se rosa ut.

Miljødirektoratet

Telefon: 73 58 05 00

E-post: post@miljodir.no

Nett: www.miljodirektoratet.no

Post: Postboks 5672 Torgarden, 7485 Trondheim

Besøksadresse Trondheim: Brattørkaia 15, 7010 Trondheim

Besøksadresse Oslo: Grensesvingen 7, 0661 Oslo

Miljødirektoratet jobber for et rent og rikt miljø. Våre hovedoppgaver er å redusere klimagassutslipp, forvalte norsk natur og hindre forurensning.

Vi er et statlig forvaltningsorgan underlagt Klima- og miljødepartementet og har mer enn 700 ansatte ved våre to kontorer i Trondheim og Oslo, og ved Statens naturoppsyn (SNO) sine mer enn 60 lokalkontor.

Vi gjennomfører og gir råd om utvikling av klima- og miljøpolitikken. Vi er faglig uavhengig. Det innebærer at vi opptrer selvstendig i enkeltsaker vi avgjør, når vi formidler kunnskap eller gir råd. Samtidig er vi underlagt politisk styring. Våre viktigste funksjoner er at vi skaffer og formidler miljøinformasjon, utøver og iverksetter forvaltningsmyndighet, styrer og veileder regionalt og kommunalt nivå, gir faglige råd og deltar i internasjonalt miljøarbeid.